

GÖZ ÖNÜNDE NESİL-6

Nureddin YILDIZ Hoca efendinin “Dünya Nasıl Dönüyor?” (20.) dersidir.

Hamdele-salvele.

Göz önündeki nesilden, ashab-ı kiramdan konuşuyoruz. On üç prensip konuştuk, on dördüncü prensibe geçmeden bir hususu tekrar tekit ediyorum, tekrar. Ashab-ı kiramı konuşuyoruz; peygamberleri konuşmuyoruz. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi konuşmuyoruz. Hatta ehl-i beyti bile konuşmuyoruz. Ashab-ı kiramı konuşuyoruz. Çünkü ehl-i beyt ilave ettiğimiz zaman ki onlar da sahabe demek oluyor, +sahabelik diye bir ilave daha var ehl-i beytte. Ashab-ı kiram var, ehl-i beyt olduğu zaman bir Fatıma radiyallahu anhaya sahabe dediğimizde ne varsa Fatıma'da var, artı ehl-i beyt var. Bu bir puan daha yukarda olmak biraz daha yoğun bir gündemle ele alınmak demek. Bunu özellikle bir kere daha zihninizde oluşturalım. Masum kimseleri konuşmuyoruz.

En başta göz önündeki nesilden söz ettiğimizde bu gerçekleri direkt ve dolaylı olarak farklı başlıklar altında tekrar etmişim. Henüz on dördüncü maddeye geçmeden bir kere daha bunları hatırlayalım istiyorum. Demıştik ki: Ashab-ı kiram, ağırlıkları ne kadarsa o kadar da imtihan konusudurlar kıyamete kadar. Kurban bayramında kurban kesmek ibadettir. Değil mi? Evet. Sabah namazı kılmak da ibadettir. Değil mi? Evet. Peki aynı mıdır, ibadet ağırlığı olarak? Puanları aynı mıdır? Sabah namazı kılmakla ramazanda fitre vermek aynı mı? Yatsı namazı ile teravih namazı aynı mı? İbadet; ama farz var, vacip var, farzlar arasında daha büyük farz var, namazlar arasında fark var. Cuma namazı ile öğle namazı aynı mı? Ashab-ı kiram sıradan, yedinci kuşak nesil olsalardı Müslüman olarak bir farklılık olmayacaktı. Sahabe oldular, dinde farklı bir ağırlıkları oluştu. Dolayısıyla bir Müslüman'a yan bakmakla ashab-ı kirama yan bakmak aynı yan bakma değildir. Bu sebeple biz maddeler hâlinde ashab-ı kiramı bağrımıza basış tarzımızı konuşup, değerlendiriyoruz. Meselemiz budur.

Ashab-ı kiramla ilgili olarak on dördüncü maddeye geldik. Biraz önce yaptığım girişte kardeşlerim, ben şahsen çocuk yaşlarımda ashab-ı kiram hakkında buna benzer bilgileri derslerde dinlerdim. Zannediyorum da on altı yaşındaydım. Ömer Nasuhi Bilmen rahmetullahi aleyhin ashab-ı kiramla ilgili yazdığı küçük bir kitabı vardır: "Ashab-ı Kiram Hakkında Müslümanlar'ın Nezih İtikatları." Allah rahmet eylesin, kendi döneminde gerçekten güzel bir çalışma yapmış. Herhâlde -zanla söylüyorum- İstanbul müftüsü olduğu zamanlarda ashab-ı kirama karşı yapılan seviyesiz ithamlara, kendisine gelen sorulara verdiği cevaplardan oluşuyordur. Çocuğuz, küçük yaşlardan beri medresedeyim, rahle üzerindeyim, böyle bir algı tarzım var ashab-ı kirama karşı "Peygamber'den sonraki en büyük adamlar" diye çocukça düşünüyorum. O kitabı ya on beş ya da on altı yaşındaydım en fazla, okuduğumda. Hâlâ hafızamda okuduğum bilgiler. Onu okuduktan sonra Arapça derse gittiğim bir hocam vardı. Ona dedim ki hocam israf değil mi bu kitabı yazmak? Niye dedi. Yahu ashab-ı kiram hakkında kimsenin bir şey dediği yok ki zaten, niye yazılmış ki bunlar; yani şöyle hakaret olursa böyle olur gibi konular konuşuluyor orada?" Hiç unutmuyorum, hocam baktı, "zavallı çocuk" der gibi güldü bana. Bana göre ashab-ı kiramı herkes seviyor zaten. Ne bileyim ki Şiiliğin temelinde ashab-ı kirama karşı gelmek var. Ne bileyim ki Haricilik demek ashab-ı kiramın da ölümüne karar vermek demek. Böyle şeyler anlamıyorum. Genelde biz eğitimi konuları cici taraflarından anlatarak verdiğimiz için günün birinde bir faciayla karşılaşıldığında ya da acı yüzüyle olayların karşılaşıldığında çöküyor zihin. Hani bilgisayarda bir çökme oluyor ya, zihin de çöküyor.

Bir hoca kardeşimiz yoğun bir şekilde ashab-ı kiramdan örnekler veriyor. Bir gün bir müftü efendi bana dedi ki, "Filanca hoca efendiyle tanışıyor musun?" Tanışıyorum dedim. "Ona benden iletene" dedi, "yanlış iş yapıyor. Ashab-ı kiramı olduğu gibi anlatsın." Ne açıdan dediniz? "Yahu" dedi,

“ashab-ı kiramın sadece Peygamber’e itaat ettiklerini, hep sabaha kadar namaz kıldıklarını, ellerine geçen her şeyi infak ettiklerini, ağızlarından bir hatalı söz hiç çıkmadığını söylesen...” dedi, “Birisi de kalkar bir hadis kitabından nasıl kavga ettiklerine dahi bir şey okur, çöker adam o gün.”

Hayalperest bir sahabi olmaz, ashab-ı kirama olduğu gibi inanacağız. Çünkü Allah, olduğu gibi kabul etti onları. Sadece iyi taraflarını, güzel taraflarını almadı Allah. Olduğu gibi “radiyallahu anhüm” oldu. O gün hakikaten ben de bu çıkıştan etkilendim, sonra dedim ki “Hoca efendi ben örneğim burada” dedim. Ömer Nasuhi Bilmen’in kitabını okurken böyle şok geçirmiştım. “Ne gerek var bunları yazmaya, kim ashaba söver ki?” geçti içimden. Bulsam Ömer Nasuhi Bilmen’e de söyledim bunu ama bana sadece cenazesine katılmak nasip oldu, rahmetullahi aleyh. O zaman sağ olsaydı “Ya hoca sen bunu niye yazdın?” derdim geliyor bana. Şimdi bakıyorum ki aman Allah’ım, meğer kıymetin kadar sövenin de oluyormuş, düşmanın da oluyormuş. Hayat böyle bir gerçek.

Arkadaşlar,

Burada, on dördüncü maddede ashab-ı kirama hakaret neye mal olur, bunu değerlendirmek istiyorum. Ama bu girişleri niye yaptım? On dakikadan fazladır giriş yapıyorum bu cümlelere, neden? Çünkü ola ki genç kardeşlerimin aklına gelir, “Zaten kim ashab-ı kirama hakaret eder?” Ben öyleydım. Gerçi şimdiki nesil, övmekten önce hakareti öğreniyor ashab-ı kirama -maazallah- ayrı bir konu da. Belki bizim kuşağımızda yoktur böyle bir şey. Şimdiki nesil hatalı sahabeleri buluyor ne hikmetse... Ama her hâlükârda önce zihnimize bir altyapı oluşsun istiyorum. Ashab-ı kirama hakaret maalesef realitedir, var. Ashab-ı kirama hakaret etmeyi İslam’a hizmet eden bir anlayış gibi gören güruh var ne yazık ki. Bunu hem “inşallah biz böyle değiliz” demek için hem de Rabb’im bize de onlara da hayrı gösterip en azından ashab-ı kirama dil uzatmadan huzuruna çıkmayı kolay kılsın, buna vesile olsun diye tekrar ediyorum.

Kardeşler,

Sadece ana hatlarıyla zikrediyorum. Ashab-ı kirama hakaret var; Müslümanlar arasında. Kâfirler ne derse desin. Zaten kâfirin varlığı söz konusu değil ki akidemizde sözü söz konusu olsun. Hatta ashab-ı kiramdan söz edilirken, imanlarından bile konuşan olmuştur, oluyor da. İman, mü’min olup olmamaları... Bunca ayete rağmen, bunca hadis-i şerife rağmen. Ashab-ı kiram hakkında bir bütün olarak “boş ver” şeklinde aşağılayıcı bir ifade kullanırsak veya aralarından irtidat eden yani sahabe olmak şerefine kavuştuğu hâlde daha sonra ashab-ı kiramın o büyük, coşkulu manzarasına dayanamayıp Allah muhafaza buyursun en kötü hâl olan irtidat İslam’dan geri gitme, ashab-ı kiram olup sonra irtidat eden olmuştur. Bunların bize ulaşanları yüzlerce değil yani üç, beş, on diye sayılabilecek bir grupturlar. Belki isimleri bize ulaşmamış on kadar vardır ama yüz yirmi bin kişinin içerisinde on beş kişi, yirmi kişi irtidat etti diyelim, dinden geri çıktı, bu ashab-ı kiramın bütününde yok durumundadır. Zaten onların isimleri sabit, onları biz sahabe saymıyoruz. Müslüman’dılar, İslam nimetinin kıymetini bilmediler, helak olup gittiler. Onları zaten yok sayıyoruz biz. Öyle bir dert yok.

Kardeşlerim,

Dert nerede? Ashab-ı kiramı bir bütün olarak -veda hutbesini dinleyen on binlerce, yüz binden fazla sahabeyi bir bütün olarak- imanları, ahlakları, İslam yaşayışları konusunda dilimizin ucunda sakız gibi kullanabilir miyiz? Kullanırsak ne olur? Cevap: Kur’an’ı ne kadar konuşabilirsek ashabi da o kadar konuşabiliriz. Neden? Şundan dolayı: Mesela hepimizin bildiği Bakara suresinin ilk

ayetleri **الْم ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ** Bu ayetlerin Kur'an ayeti olduğuna dair göklerde mühürü basılmış bir belge mi var elimizde? Yok, bunların ayet olduğu ne ile sabit? Bu topraklarda on binlerce hafız vardı, onlardan dinledik. Onlar nereden dinledi? Onlar da filanca hafızlardan dinlediler. Onlar nereden dinledi? Onlar nereden dinledi, dinledi, dinledi; kime gidiyor bu zincirin halkası; ashab-ı kirama gidiyor.

Okuyorsun, içimizde bir güven var. Nedir bu güven? Biz bunu bir kişiden duymadık ki. Yemen'e gidiyorsun aynı, Güney Afrika'ya gidiyorsun aynı, Tunus'a gidiyorsun aynı, Endülü's'e gittiğin zaman orası da aynı. Dünya koca bir yer küre **الْم ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ** her yerde aynı okunuyor. On binler, yüz binler, milyonlar, yüz milyonlar bu dünyada bu kitabı böyle okudular. Ama bu hepsi on, yirmi, otuz, yüz, yüz elli, haydi gayret; iki yüz o kadar hafız sahabeye dayanıyor.

Türkiye'de cumhuriyet kurulduktan sonraki kaos döneminde, hafızlar medreselerinden kovuldu, asılanlar, İskilipli Atif rahmetullahi aleyh gibi idam edilenler, şehit edilenler oldu, sindirildi, Kur'an okumak yasaklandı vesaire ama Suriye yanı başında Türkiye'den kaçıp giden ilim talebelerini oturttu, misafir etti ve sahiplendi. Burada olmadı, yan tarlada mahsul oldu, Kur'an'a bir şey olmadı. Türkiye'de Kur'an'a bir zulüm yapıldı, Suriye o açığı kapattı. Komünizm, Bolşevizm ihtilali oldu Rusya'da. Sindirilmek istense de -hâlâ Doğu Türkistan'daki kardeşlerimiz mesela öyle bir sinme ve baskı altındalar- oradaki açığı Irak'taki çalışmalar kapattı. Yemen'deki çalışmalar kapattı. O olmadı, orası var. Ashab-ı kiramda bir sorun olursa nereye taşıyacaksın Kur'an'ı? Alternatifi yok ki, ikincisi yok.

Ashab-ı kiramın ismi üzerinde ne kadar oynayabilirsin? Kur'an'la oynayabildiğin kadar! Onun için diyoruz bunu. En baştaki cümleye tekrar dönüyorum ama: Tek tek masumdular demiyoruz. Kitle olarak, sahabe kitesi olarak masumdular. Ama bu okuduğumuz ayeti mesela **الْم ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى** ayeti yani bildiğimiz, çoğumuzun bildiği ayet olduğu için onu okuyorum. Bu ayeti, yüz yirmi bin sahabe aynı anda bize nakletmedi, hepsi hafız değildi çünkü. Yani bini toplamak çok zor herhâlde. Mesela ulemanın, Zehebî'nin "Büyük Hafızlar" isimli kitabı var, binlerce isim yok orada. Kati olarak iyi hafız, Kur'an'a ezber yoluyla hizmet etmiş olarak bilinen yüzlerce sahabe yok. Vardı belki ama bize ismi ulaşmış değil en azından. Bu bir. İki: Her ayeti hepsi o anda duyup hepsi aynı hafız olmadı. Bakara suresinin ayetlerini Übeyy ibni Ka'b ezberledi. Al-i İmran suresini Ebu Musa el-Eş'arî oradaydı, o ezberledi. Maide suresindeki bir ayeti de İbni Mes'ud onlardan önce duymuştu. Mesela Felak, Nas suresini İbni Mes'ud hepsinden önce duymuştu. Sonra ashab-ı kiram -Allah onlardan razı olsun- Kur'an'ı cem ettiği zaman bütün sahabelerdeki bilgiler toplandı ve ashab-ı kiram, Kur'an'ı cem ettiler. Ebu Bekir radiyallahu anh döneminde toplandı bu bilgiler. Zeyd'in komisyon başkanı olduğu yerde toplandı. Onlar Mushaf'ı bugünkü hâle getirdiler, böyle kapakların arasına koydular. Yazdılar derilere, nereye yazdılsa. Sonra Ebu Bekir radiyallahu anh onu ashaba arz etti. Resûlullah'ın sağlığında hafız olanlar, Bakara suresini bilenler, Al-i İmran suresini bilenler, kim ne biliyorsa gelsin dendi. "Resûlullah'tan duyduğunuz, en son Cebrail'in önünde mukabele ettiği Kur'an bu mudur?" dediler. Ashab-ı kiram da "Evet, böyle, şahidiz Cebrail'in getirdiği Kur'an budur" dediler.

Bin, iki bin, on bin, yirmi bin, seksen bin, doksan beş bin, yüz bin sahabe, "budur" dediler. Artık kıyamete kadar perçinlendi. Allah'ın hiçbir kulu çıkıp da "Bakara suresinin yeri yanlış. O aslında Maide suresinden sonraydı" diyemez. "Böyle gördük Resûlullah'tan" diyen on binler oldu. Resûlullah da Cebrail aleyhissalatü vesselamdan aldı, o da Allah'tan aldı. Garanti. Ama o **الْم ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ** ayetini hangi sahabinin, kaç sahabinin ezberleyip orada "konması uygundur" dediğini bilmiyoruz.

Herhangi bir sahabinin vakarıyla, imanıyla, şahsiyeti ile oynadığın zaman Kur'an'da hangi ayetin nereye sarsılacağını bilemezsin.

O yüzden eğer bu ümmet kitabı Kur'an'ı kıyamete kadar korumak gibi bir iddia sahibi ise, bu iddiada gerçekçi ise ashab-ı kiramı rahat bırakacak -radiyallahu anhüm-. Her şeye rağmen rahat bırakacak. Çocuk sahabiler var. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde çocuk yaşta olan İbni Abbas var. İbni Abbas âlim. Âlim olmayan çocuk sahabeler var mesela. Onlar da dâhil.

Ashap koca bir kubbenin adıdır. Büyük bir kubbe. Ümmet-i Muhammed'in mabedinin üstünde kubbedir. Kubbede hangi sırayı kesersen kubbeyi çökertirsin. Kubbenin en üstündeki taş da kubbeyi tutuyor. En altındaki taş da kubbeyi tutuyor. Kubbe kocaman. Ama bir taş kubbe kadar güçlü olması gerekiyor. Tekrar vurguluyorum. "Fılan sahabeyi görmüyor musun? Ne biçim hatalar işledi" değil. Allah buna rağmen onları kabul ediyor. **فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ** diyor. "Allah kalplerini gördü" diyor, buna rağmen razı oldu. "Baktı Allah da röntgenlerini göremedi mi acaba?" Öyle mi diyeceğiz? "Baktı Allah, buna rağmen göremedi ve böyle hükmetti" -hâşâ- der miyiz?

Kaçıncı oldu bu derste bilmiyorum ama tekrar ediyorum: Ashab-ı kiramı takdis etmiyorum, "mukaddes adamlar" demiyorum, "masum adamlar" demiyorum. "Bu ümmetin önde nesli" diyorum, "bu ümmetin mübarek nesli" diyorum. Masumluk yok. Bu nedenle ashab-ı kirama hakaret -maazallah, Allah neslimizden uzak etsin. Kıyamete kadar bizden, sulbümüzden gelecek nesillerden Ebu Bekir'e, Ömer'e, herhangi bir sahabeye çirkin bir ifade kullanmayı Allah neslimizden uzak etsin. Ama ne yazık ki "Osman siyasal iktidarında akrabalarını kayırdı" diye başlayan ifadeler edep, ahlak, insaf, adalet ve hatta iman kelimeleri ile bir arada duracak şeyler değildir. Vay be, Osman ağabey demek akrabalarını kollamış! Üstelik akrabalarına yüksek rütbeli maaşlar vermiş. Onları erken emekli etmiş, üstelik yolsuz bir şekilde. Elimizdeki Mushaflar Osman radiyallahu anhin çoğalttığı Mushaflar. Bunu anlatırken, mizansen bir sahne yaparken bile içim beni eziyor yani. Ne yapıyorsun sen, boş ver anlatma diyor içimden kalbim. Osman yolsuzluklara göz yumdu diyorsun. O 'yolsuzluk'lardan biri de Mushafları yazdırmaktı.

Okuduğun Kur'an, Horasan'a gönderdiğin Kur'an senin. "Canım, o Kur'an sağladı Osman sakattı." Şeytan elbette, bir çanak zehir vereceği zaman onu herkesin razı olacağı bir kap içinde veriyor. Bunu unutmayalım. Sadece örnek olsun diye söyledim. Osman 'Zinnureyn' ismini öyle tapu dairesinde bir memur, devlet memurlarından bir memur Osman abi gibi anlatan ümmet, bindiği dalı kesen ümmettir. Kendi Kur'an'ımıza dil uzatılmasına zemin hazırlıyoruz demektir. Onun döneminde, yaşarsan onun döneminde o zaman konuşursun. Sen onun döneminde yaşamadığına göre oturduğun yerde. Kıyamet günü kimi Allah, bu asırda yaşadığı hâlde Osman'ın döneminden yargılayacak? Neyimize gerek. Radiyallahu anhüm.

On dördüncü maddede ashab-ı kirama söversek, hakaret edersek, maazallah dil uzatırsak bu Kur'an'la sürtüşmek olur, bindiğimiz dalı kesmek olur dedik.

İkinci olarak; bu ümmet önceki kuşaklarına lanet eden bir ümmet olduğu sürece insanlığın umudu ümmet olabilir mi? Yedi milyarı bağrına basacak iddialarla çıkıyorsun, yüz bin sahabeyi bağrına basamıyorsun. Geçmişinle savaşın var, insanlığın gelecek kuşaklarına hitap etmek istiyorsun. Bu yanlış. İnşallah bu yanlışta yokuz.

Aynı şekilde bir sıkıntı daha var. Allah azze ve celle, isim isim vererek ashabi anmıyor, grup olarak anıyor. "Ensar" diyor, "Muhacir" diyor. Dolayısıyla listeyi Allah önümüze koyup bir, iki, üç, dört yüz, on yedi binden sonrası yok diye bir liste vermiyor ki bize. Toplu olarak zikrediyor. Biz on, yirmi, otuz sahabeyi dışlarken bu büyüklük listesinden hangi veriye göre dışlayacağız. Allah topluca zikrediyor. Sahabelik veya açılımı yapıldığında Ensar olmak, Muhacir olmak baz alınıyor Kur'an'da, övgüde. Hangi kabiliyete göre ya da hangi yetkiye göre bir grubunu dışlayabileceğimiz ashab-ı kiramin? Eğer dışlama, hakaret etme, o seviyesi düşük deme yetkimiz varsa, demek ki ciddi bir sıkıntı bu.

On dördüncü maddenin soruları var dedik, şimdi burada not tutan kardeşlerim kırmızı, kalın ispirotolu kalemle bunu yazsınlar. Biz yıllarca ne dedik bütün insanlığa? "Benim Peygamber'im yirmi üç yılda cahiliye hayatı yaşayan, çocuk katillerinden şu, şu çirkinlikleri bulunan şarapçı adamlardan, tertemiz mübarek bir nesil yetiştirdi. Veda hutbesi okudu onlara" diye övündüğümüz bir gerçek yok mu? Peygamber'imizi öne sürerken "bir nesil yetiştirdi gitti" diye yüceltmiyor muyuz? Yetiştirdiği nesildeki defolar Peygamber'e mal olmayacak mı? Üstelik de iki kızını verdiği Osman, Kur'an'ı emanet ettiği Muaviye, "ben olmasaydım herhâlde Ömer olurdu" dediği Ömer. Bu büyük kırmızı kalemle yazacağımız şey bu. Övünüyorduk, Peygamber'imiz koca bir nesil yetiştirdi diye. Bu yetiştirmedeki nesil nereye gidecek? Demek ki Müslüman olarak biz boş boğaz bulunup ashab-ı kiram hakkında öyle "Osman, Ebu Zer, İbni Mes'ud, Ebu Hureyre..." ne yapıyorsun sen? Milyon kere Ebu Hureyre gitsin bu dünyadan ama dinime ve Peygamber'ime leke gelecek bir Ebu Hureyre gitmesin.

Bizim iftihar ettiğimiz şey yirmi üç yılda altın nesil yetiştirmiş olması değil mi aleyhissalatü vesselamin? Sonra o ölünce anlaşılıyor ki "Meğer yetiştirdiği nesil onun ölümünü dört gözle bekliyorlarmış, birbirine girmişler" böyle mi diyeceğiz? Konuşulan sözlerin sonra kaç mal olacağını da hesap etmek gerekiyor.

Bu sebeple on dördüncü maddede diyoruz ki: Ashab-ı kiram hakkında sadece susarız. Onların hakkında ileri geri konuşmayı imanımız açısından kabul edemeyiz. Konuşulduğunda elbette oturup yumruklaşmamız, birbirimize girmemiz gerekmiyor. Çünkü Müslümanlar'ın buna tahammül edebilecekleri esneklik oranı kalmamıştır ilişkilerinde. Yeteri kadar Müslümanlar olarak biz birbirimizi tahammülsüz bir şekilde iter hâle geldik. Ashab-ı kirama veya diğer bizim açımızdan akidemizle bağlantısı olduğunu düşündüğümüz konulara muhalif olanlar açısından biz ne yaparız? Akidemizi koruruz. "Biz böyle düşünüyoruz" deriz. O ise aykırı düşünüyordur, karşı düşünüyordur. Herkes mezara tek başına girecek. Koyun kendi bacağından asılıyormuş filan, bu örneğe gerek yok. Mezara tek gireceğiz. Mezara girildiğinde Nekir-Münker'in soruları var. Bu sorular, benim kendi cevap verebileceğim sorular olacak. Filanca da akrabam, yakınım, onlar da keşke ashab-ı kiram hakkında temiz düşünseler; elbette isterim, gayret ederim ama ben mezara tek gireceğim. Kendimi düşünmek zorundayım. İki kişi girseydik mezara ortak, kolektif bir sorunumuz olurdu ama kimseyi mezara çift koymuyorlar. Sadece katliamlara kurban gidenlere büyük bir mezar yeri kazıp koyuyorlar. Normal ölenler tek tek giriyor mezara.

Kardeşlerim,

Ve on beşinci maddemiz, bunun, bu başlığın son maddesi; ashab-ı kiram, radiyallahu anhüm cemian dedik ki "tam insanca bir hayat yaşadılar." Bu insanca kelimesi ile insanların yaşadığı gibi anlamında insanca diyorum. Biz ashab-ı kiramı Medine'de mescitte ibadet ederken, Uhud'da kılıç sallarken, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin mektubunu Konstantiniye'ye getirirken, Mısır'a taşırken görüyoruz. Her işi yaptılar. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sağlığında da, vefatından

sonra da o imanı korudular bir bütün olarak. Aralarında her insanın arasında olabilecek sürtüşmeler oldu. Baba oğul olarak aralarında sürtüşme oldu. Şimdi nasıl baba oğul, anne kız tartışıyorlar; ashab-ı kiramın da aralarında oldu. İnsandılar çünkü; gökten huri gibi inmediler.

Camide “Ne biçim namaz kıldırıyorsun, uzatıyorsun?” diyen cemaat oldu. Uzatan imamları oldu. Muaz radiyallahu anh sabah namazı kıldırırken evinde Kur’an okuyor gibi okumuş. Adam da bırakmış namazı gitmiş, “Bu ne biçim namaz ya? Ben bahçeyi sulayacaktım” demiş. Gelmiş Efendimiz sallallahu aleyhi ve selleme, “senin gönderdiğin imam bitirmiyor namazı, ben de bıraktım geldim” demiş. İmamdan şikâyet ediyor. Onların da imam-cemaat sorunu oldu, tartıştılar. Onların da karı koca kavgaları oldu. Onların da liderlik, görevlendirme gibi konuları kendi zevkine göre kullananı oldu.

Mesela, çok basit bir örnek arkadaşlar, yeri gelince bunu hadis olarak da inceleriz. Bir grubu Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bir yere gönderiyor, uzun bir yolculuğa. Onlara sık sık tembih ediyor, “emirimize itaat edeceksiniz” yani “başınızdaki görevliye itaat edeceksiniz” diyor. Hatta hadisi biliyorsunuz: “Benim görevlendirdiğim lidere itaat eden bana itaat etmiştir. Bana itaat eden, Allah’a itaat etmiştir.” Dolayısıyla giderken başlarındaki emire isyan etseler Allah’a isyan etmiş kabul ediyorlar kendilerini. Daha sonra sultanlar bunu çok iyi kullandılar tabii. “Biz Allah’ın yeryüzündeki halifesiyiz, nasıl isyan edersin?” diye.

Akşam olmuş, bir yerde konaklamışlar, on kişi yirmi kişi her neyseler, ateş yakmışlar üşümek için. Bu çölde çok ciddi sıcak oluyor ya, gece öyle değil çöl. Tam aksi geceleri üşüyorsun, mecbur ateş yakılıyor. Ateş yakmış, “toplanın buraya” demiş. Hemen toplanmışlar. “Size Resûlullah ne tembih etti?” demiş. “Sana itaat etmemizi.” “Sıraya geçin, atlayın şimdi bu ateşe” demiş. Ne yapıyorsun filan demişler, “Size demedi mi Resûlullah?” demiş. Atlarsın, atlamazsın, atlarım; tartışmışlar. Sonra liderlerinden önce geri döndüklerinde nasıl olsa şikâyet edilecekler ya, isyan edip gelmişler, “Ya Resûlallah, böyle böyle yaptı, az kalsın bizi ateşe attırıyordu. ‘Ateşe girin’ dedi bize.” diye şikâyet etmişler. Efendimiz buyurmuş ki “Girseydiniz çıkamazdınız o ateşten.” Yani cehenneme girmiş olurdunuz.

Şimdi buradan ne anlıyoruz? Yani bu da olmuş ashab-ı kiram döneminde. İnsanlar çünkü. Allah onlardan razı olsun. Bu olayın faili sahabeye, adam yerine konsam kıyamet günü, “hadi sen de teşekkür et” deseler teşekkür ederdim herhâlde. “Atlayın” diyen sahabe var ya, “size Peygamber demedi mi bana itaat edeceksiniz?” diyen sahabeye gidip şöyle bir sarılıp öpesim geliyor kıyamet günü. Neden biliyor musunuz? Aptal itaatin olmayacağını, akıllıca bir şeyin itaati olacağını bize ulaşmasına sebep oldu Allah ondan razı olsun. Dinin en dinamik ve orijinal kurallarından biri onun sayesinde oldu.

Demek ki Allah Teâlâ, bize örnek üzerinden film gibi sahneyle ders vermeyi murat etmiş. Bunun gibi örnekleri çoğaltırsak çok dağıtmış oluruz. Ashab-ı kiram, ümmet-i Muhammed’in ilk nesli ciddi bir şekilde bu ümmetin örneği olduğu hâlde Peygamber aleyhisselam Efendimiz’in sağlığında bu şekilde örnekler var bir sürü. Tartıştılar, haklı haksız konusunda kanaat kullandılar. Peygamber aleyhisselam Efendimiz’in hemen akabinde yani vefat ettiği gün bile belli konuları tartıştılar. Son sahabiye kadar tartışma devam etti. Çünkü Allah Teâlâ onları robot bir nesil olarak yaratmadı. İnsan nesli olarak yarattı. Robot gibi değil, insan gibi İslam yaşadılar.

Biz buradan bir noktaya geliyoruz. Ashab-ı kiramın o mücahitlikleri, itaatleri ne kadar vakıa, bir gerçekse insanların yaşadığı sorunları yaşamaları, birbirleriyle sürtüşmeleri de o kadar gerçektir. O zaman biz bu büyük gerçek karşısında nasıl bir tavır sergilemeliyiz? Soru bu. Cevap:

Bir: On beşinci maddenin birinci bendi, bir; ümmet olarak ashab-ı kiramın arasındaki ihtilafları, tartışmaları konuşma diye bir gündemimiz yoktur, olmamalıdır. Filan konudaki konu tartışma başlığı gündemimizde olabilir. Ama bizim Allah rızası için iki rekât namaz kılar gibi Allah rızası için ashab-ı kiramın kavga ettiği konuları okuma diye bir ibadetimiz olmaz. Böyle bir gündemimiz yoktur bizim. Ama ashab-ı kiramı okurken, öğrenirken karşımıza çıkacak, çıkması da gerekiyor.

O zaman ikinci madde: Eğer ashab-ı kiramın bu tip konularını konuşacaksa Kur'an-ı Kerim bize ilke getirmiştir. Nedir bu ilkesi? Bir fasık size bir haber getirdiğinde buna inanmayacaksınız, araştırdığınız, belgelediğiniz şeylere inanacaksınız. Hucurat suresinin ayetleri açık. Madem biz her haberle dedikoduyu mubahlaştıran bir ümmet değiliz, olamayız, o zaman çok basit: Ashab-ı kiram hakkında yüzde yüz güvenilir bilgilerle konuşabiliriz. Zanla, kanaatle, bir oryantalistin yorumuyla ya da bir grupçu, bir mezhebe kilitlenmiş, Şia mezhebine kilitlenmiş, Harici mezhebine kilitlenmiş, mu'tezile mezhebine kilitlenmiş, ibadiye mezhebine kilitlenmiş... başka bir şey görmeyen, taassupla bakan bir Müslüman'ın kanaatıyla Allah'ın örnek verdiği bu nesli kirletemeyiz. Yani buna hadis ilmi ölçüleriyle cevap verecek olursam: Ashab-ı kiramı ancak sahih haberlerle, sahih hadis bilgileriyle değerlendirebiliriz. Tarih bilgileriyle ashab-ı kiramı değerlendiremeyiz.

Üçüncü bendimiz; ashab-ı kiram hakkındaki bize ulaşan bilgi sahih bir bilgiyse "olmaz, bunu da reddettik" diyecek hâlimiz yok. Sahih bilgiyi kabul ederiz ama bu bilgiyi asırlar sonra onların aralarındaki tartışmaya hakem olmak için kullanmayız. Çünkü bu, böyle bir şey, ashab-ı kiramın bu şekildeki bir tavırla yorumlanması şeytanın menfaatine olur. Zedelendikçe ashab-ı kiram, ümmetin ilgisi, hürmeti zedelenir, yeni nesillerin bakışı sorunlu olur. Bundan da şeytan yararlanır.

Bu sebeple ashab-ı kiram hakkında susmaktır esas olan. Karşımıza çıktığı zaman haberi araştırmaktır esas olan, haber sağlam olduğunda ise hüsn-ü niyet kullanmaktır esas olan. Muhammed ibni Sirin diye bir tâbii var. Ondan bir örnek vereceğim. Ali ile Muaviye radiyallahu anhümanın aralarındaki meşhur Siffin savaşını değerlendirirken Muhammed bin Sirin diyor ki: "Bu Siffin savaşı olduğu zaman Ali ile Muaviye'nin savaşında on binden fazla sahabe sağdı." Şimdi dikkat ediniz, on binden fazla sahabe sağdı. Bu rakam belki de yirmi bine de ulaşabilir. Ama Muhammed bin Sirin orta bir rakam veriyor. "Ali ve Muaviye'nin yanında yer alan, savaşa fiilen katılan sahabe sayısı ise otuzdan fazla değildir" diyor. Muhammed bin Sirin bu olaydan beş on sene sonra yaşamış birisi. Bunu niye zikrediyor Muhammed bin Sirin? Ashab-ı kiram yanı başlarında Ali'nin haklı olduğunu da biliyorlardı üstelik. Büyük oranda da Ali'de hak olduğunu biliyorlardı. Buna rağmen ellerine kılıç alıp savaşa katılmadılar. Tahta kılıç diye meşhur bir ifade vardır. Bir sahabe Ali gelip destek olmasını istiyor da "Bana Peygamber'im böyle günlerde tahta kılıç kullan demişti" diyor. Ne demek tahta kılıç? İki taraftan birini kesmemeye çalış demek mecazî olarak. Biz hüsn-ü niyet yani müsait olacak en iyi ihtimalle iyi yorum yaparak ashab-ı kiramı değerlendirmek zorundayız. Aksi takdirde asırlar sonra ashab-ı kiramı ulu orta şartlarda değerlendirirsek;

Bir; yüzde yüz olayları yansıtacak bir bilgi yok elimizde.

İki; beşerî ölçülerle hakemliği yapılabilecek konular değil, din üzerinden tartışılar. Dinin pratiğini yansıtmada tartışılar. "Şu kadar para sende kaldı, zimmetine geçti ver o parayı" diye bir

kavga etmediler. “Şöyle olsa din daha iyi olurdu böyle olsa daha iyi olurdu” diye tartışılar. Asırlar sonra adaletli, hakkaniyetli bir hakemlik kesinlikle mümkün değildir. Bu sebeple, on beşinci maddede diyoruz ki; susmak esastır. Konuşacaksan doğru habere konuşmak esastır. Konuşurken yarın yanılırsan hesabını Allah’ın soracağı sözleri söyleyeceksin dikkatli konuş, esas olan budur.

Kardeşlerim,

Böylece on beş maddede bizimle ashab-ı kiramın bağlantısı üzerinden ashab-ı kiramı değerlendirdik, Allah onlardan razı olsun. Ashab-ı kiramı değerlendireceğimiz nice başka sebepler var ama bu dersteki başlıkta ne demiştik; ashab-ı kiramı bizi ilgilendiren boyutuyla değerlendirmek istiyoruz biz. Onların faziletleri, işleri, vesairelerine girmiyoruz. Girmemize de hacet yok zaten. İnşallah Rabbim bu gayretimizi dünyada iken hakikati öğrenmeye vesile kılar, ahirette de bu insanların şefaati ettiklerinden olmaya. İnşallah temennimiz budur, hasretimiz budur.

Kardeşlerim,

Bu başlığı bitirmeden önce bir tür kapanış cümlesi olarak şu hakikati tekrar etmek istiyorum. Ashap, bu ümmetin en önde neslidir. Bu ne demek? Vagon nesildir ama hangi vagon? Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme dayanmış lokomotifine ilk dayanan nesildir, birinci vagonudur. Kıyamete kadar gelecek kuşakları hep onlar çekecekler. Kader böyle tecelli etti. Çok büyük bir çile taşıdılar, büyük bir yük aldılar. Bu yük, kıyamete kadar hiç gündemden düşmemeleri demektir. Ya dostları tarafından hiç gündemden düşürülmeyecekler ya da kıymetlerini bilmeyenler veya düşmanlık edenler tarafından. Yani dostları da düşmanları da ashabı gündemden düşürmeyecek. Bugün biz hangi taraftan dolayı düşürmüyoruz ashabı gündemden; o kararı veriyoruz. Düşmanlarından -maazallah- olduğumuz için mi? Yoksa inşallah Allah’ı ve Peygamberi’ni sevdiğimiz için, ilk iman eden nesil olarak onları sevdiğimizden dolayı mı?

Bu kapanış cümlem. İnşallah Rabbim bu sevgimizi rızası için kabul buyurur. Hürmetimizi, saygımızı imanımızdan, Kur’an’ımıza hizmet ettiklerinden, Peygamber’imin elinin eteğinin altında paspas olmayı becerebildiklerinden dolayı “Sana anam, babam feda olsun ya Resûlallah” derkenki samimiyetlerinden dolayısıdır bu sevgimiz. Kur’an’ımı elimde kıyamete kadar sağlam görmek istediğim için onlara ben bu hürmeti, bu saygıyı yapıyorum, yapmak istiyorum. Karakaşlarına hayran değilim, Arap oldukları için değil, hepsi Arap değil zaten.

Kardeşler,

Tarafımız ashab-ı kiram tarafıdır ama uçan kaçan meleklerle, roller yaptıran masal kahramanlarını konuşmadık biz. Hayatın ortasında, hayatın içinden, beyazıyla, siyahıyla, kocasıyla, karısıyla, hatalısıyla, sevaplıyla hepsini konuştuk. Vatana hıyanet denen suçu işleyen sahabe de var. Medine’ye hacca gidenler, Umre’ye gidenler Medine’ye ziyaret yaptıklarında Ravza-i Mutahhara’daki şu anda hâlâ, eski koyu yeşile boyanmış direkler göreceklerdir. Bu direkler dokunulmamış, modernleştirilmemiştir. O direklerin her birinin adı vardır. Bir sahabeden bir yer, mesela ağlayan kütük direği var orada. Efendimiz’in zamanında minber yapılıncı Efendimiz’in üstüne oturduğu kütük çocuk gibi ağlamış. O kütüğü sonra ashab-ı kiram oraya defnetmişler, üstüne de direk dikilmiş. Orada kendisini direğe bağlayan sahabenin hatırasına da bir direk var. Resûlullah’ın sırrını yayıp düşmanların istifade edeceği bir hata yaptı. Kendisini oraya bağladı. “Gelsin Resûlullah cezamı versin, kurtulayım” dedi. Öyle ufak tefek mekruh işledi falan değil, idam gerektiren suçlar işlediler. Hatip bin ebi Belta,

Bedir sahabesi olmayı Allah ona nasip etti ama bugün vatana hıyanet deyip bütün dünyada en az ömür boyu hapis cezasıyla yargılanan koca koca suçları da işlediler.

Hepsini Allah gördü, **فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ** dedi. Ben içlerini görüyorum dedi ve hepsinden de razı oldu Allah. Sana ne? Bana ne? Allah onlardan razı olsun. Bizi de onların iman ettiği değerler üzerinden Rabbim imtihan ediyor. Onları sevmemizi, onlara istiğfar etmemizi emrediyor. Onlar adına istiğfar edeceğiz, hürmet edeceğiz. Bizim kuşağımızdan öbür nesillere ashab-ı kiramla ilgili bir arıza, bir leke gitmesin. Her kuşak kendinden mesul, biz de kendimizden mesulüz. Bu imtihanı kazanalım diye gayret ediyoruz.

Hamdele-salvele.